

DOI: 10.15276/ETR.02.2026.2

DOI: 10.5281/zenodo.20348899

UDC: 338.434

JEL: E51, G2, G18, G21, G23, G29, Q1, Q13

Received: 2025-12-17, Revised: 2026-02-04, Accepted: 2026-02-19, Published: 2026-03-11

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ЛІЗИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЧАСТИНА ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ТА РОЗВИТКУ РИНКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

STATE SUPPORT FOR LEASING ACTIVITIES AS PART OF THE FINANCIAL MECHANISM OF REGULATION AND DEVELOPMENT OF THE LEASING SERVICES MARKET IN THE AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX OF UKRAINE

Svitlana V. Andros, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics", Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0001-5561-901X
Email: andros.sv@ukr.net

Svitlana G. Cheremisina, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics", Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-1546-7714
Email: cheremisinavsvitlana@gmail.com

Андрос С.В., Черемісіна С.Г. Державна підтримка лізингової діяльності як частина фінансового механізму регулювання та розвитку ринку лізингових послуг в агропромисловому комплексі України. Науково-методична стаття.

У статті розроблено методологічну основу регулювання та розвитку ринку лізингових послуг в агропромисловому комплексі. Розглянуто лізинг як економічну категорію та визначено його місце в системі економічних відносин. Визначено вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на розвиток лізингових відносин в Україні. Сформульовано переваги використання лізингу як фактора підвищення ефективності української економіки в період повоєнного відновлення. Визначено структуру лізингових відносин в українській економічній системі. Запропоновано основні напрями розвитку лізингу як засобу підвищення технічного потенціалу сільськогосподарського підприємства. Розвинуто методологічні підходи до вдосконалення механізму державного регулювання та розвитку ринку лізингових послуг в агропромисловому комплексі.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, банківський кредит, лізинг, сільськогосподарські товаровиробники, фінансовий інструмент, фінансовий механізм, фінансова підтримка, форми та методи державного регулювання лізингової діяльності

Andros S.V., Cheremisina S.G. State Support for Leasing Activities as Part of the Financial Mechanism of Regulation and Development of the Leasing Services Market in the Agro-Industrial Complex of Ukraine. Scientific and methodical article.

This article develops a methodological framework for regulating and developing the leasing services market in the agro-industrial complex. It examines leasing as an economic category and defines its place within the system of economic relations. The influence of external and internal factors on the development of leasing relations in Ukraine is determined. The advantages of using leasing as a factor in increasing the efficiency of the Ukrainian economy during the post-war recovery period are formulated. The structure of leasing relations in the Ukrainian economic system is determined. Key areas for the development of leasing as a means of increasing the technical potential of agricultural enterprises are proposed. Methodological approaches to improving the mechanism of state regulation and the development of the leasing services market in the agro-industrial complex are developed.

Keywords: agro-industrial complex, bank credit, leasing, agricultural producers, financial instrument, financial mechanism, financial support, forms and methods of state regulation of leasing activities

Забезпечення повоєнного відновлення агропромислового комплексу України вимагає мобілізації та акумуляції потенціалу всіх виробничих факторів, підвищення їхньої ефективності шляхом включення в цей процес ринкових економічних сценаріїв, бізнес-алгоритмів та інноваційних технологій. Це породжує низку питань, які потребують оперативного вирішення. По-перше, технічна база агропромислового комплексу на етапі повоєнного відновлення характеризується високим рівнем зносу, великою часткою руйнування машин та обладнання, а також значними обсягами їх утилізації. По-друге, враховуючи брак фінансових ресурсів у більшості вітчизняних сільськогосподарських виробників для оновлення основних фондів та впровадження інновацій, саме лізингові схеми виявляються високоефективним рішенням для оновлення технічного обладнання. По-третє, лізинг, як своєрідна форма орендних відносин, є перспективним фінансовим інструментом для активізації сільськогосподарської діяльності.

Відсутність фінансування є однією з найгостріших проблем бізнесу в умовах повоєнного відновлення економіки. Через брак коштів сільськогосподарські підприємства мають труднощі з придбанням нових ділянок, оновленням автопарку чи обладнання. У такій ситуації підприємства приречені на повільний розвиток, вони не можуть конкурувати з гігантами. Втім вихід є, і це не банківське кредитування, а лізинг. Унікальна економічна природа лізингу, завдяки поєднанню кредитних, інвестиційних та зовнішньоторговельних операцій, забезпечує

швидко та ефективно заміну застарілих машин, обладнання та транспортних засобів, тобто активної частини основних фондів у сільському господарстві та переробній промисловості, на нові та більш досконалі. Лізинг відіграє позитивну роль для підприємств первинного сільськогосподарського сектору, зокрема виробництва сільськогосподарської техніки, які відчувають труднощі зі збутом сільськогосподарської техніки через низьку платоспроможність сільськогосподарських виробників. Лізингові операції дозволяють просувати техніку та обладнання, що виробляються для всіх секторів аграрного сектору, у відповідних сегментах ринку.

У цьому зв'язку пошук ефективних лізингових схем, моделей, інструментів та вивчення форм реалізації цього кредитно-інвестиційного інструменту вимагає більш глибокого опрацювання. Висока значущість державної підтримки лізингової діяльності як частини фінансового механізму регулювання та розвитку ринку лізингових послуг в агропромисловому комплексі України визначають актуальність статті, викликаючи підвищений інтерес до цієї проблематики зі сторони вітчизняних і зарубіжних дослідників.

Аналіз останніх публікацій по проблемі

За останні роки сформульовані, доведені теоретично і багаторазово перевірені практично різні механізми ведення підприємницької діяльності (схеми лізингу). Істотний внесок у розробку проблем державного регулювання підприємницької діяльності, узагальнення досвіду здійснення лізингових операцій зробили праці українських та зарубіжних вчених. Серед багатьох наукових робіт варто відмітити таких. Зокрема, Ю.М. Брукс та інші (Brooks et al., 2020) дослідили вплив здібностей менеджера на вибір сільськогосподарським підприємством певного договору оренди та прийняття рішення щодо капіталізації чи фінансового лізингу специфічних для фірми активів [1]. Дослідження В. Бокок та інших (Wosok et al., 2023) підтверджує той факт, що компанії, які використовують лізинг, здатні краще підтримувати довіру інвесторів. Крім того, спостерігається зростання ринкової вартості компанії, що значною мірою відповідає її стійкому розвитку [2]. У статті Е.З. Бейсов та інших (Beisov et al., 2013) розглянуто сутність та класифікація лізингу, його фінансові та правові засади, проаналізовано переваги та недоліки законодавства, що регулює лізинг, запропоновані перспективи розвитку лізингових відносин у Казахстані [3]. Фатьола Лубонья (Fatjola Lubonja, 2018) дослідила нормативно-правову базу фінансового лізингу та вплив економічних факторів на розвиток лізингових відносин в Албанії [4]. С. Фархад та С. Акбар (Farkhad & Akbar, 2023) проаналізували вплив економічних механізмів на лізингову діяльність. До того ж вчені розглянули лізингові послуги як один із факторів, що безпосередньо сприяє економічному зростанню, стимулює забезпечення основними засобами процес виробництва, зберігання та

первинної переробки сільськогосподарської продукції в Узбекистані [5]. М. Гірі та Б. Госвами (Giri & Goswami, 2024) дослідили поширеність та форми лізингу, а також з'ясували вплив низки детермінантів на прийняття рішення про оренду землі сільськими домогосподарствами та наслідки такого впливу для розвитку сільського господарства в Непалі [6]. Вей є Лін та Аньпін Ші (Weiwei Lin & Yanping Shi, 2023) надали пропозиції щодо вирішення проблем невідповідності термінів погашення активів та зобов'язань у контексті сприяння оптимізації структури аграрного бізнесу, а також підвищення значущості факторів структури та доходу для забезпечення сталого розвитку сільськогосподарської галузі Китаю [7]. У статті П. Ван Луна та інших (Van Loon et al., 2020) обґрунтовано важливі компоненти витрат, які доведеться враховувати компаніям при переході до циклічної бізнес-моделі з використанням лізингу та відновлення [8]. У статті Ю. Чжан та інших (Zhang et al., 2019) досліджується вплив рівня фінансового лізингу на зв'язок між банківським кредитуванням та економічним зростанням на міжнародному ринку [9]. А. Мол-Гомес-Васкес та інші (Mol-Gómez-Vázquez et al., 2023) показали, що фінансові обмеження та характеристики інституційного середовища можуть відігравати особливу роль у використанні лізингу для малих сільськогосподарських підприємств у різних країнах [10]. Дослідження На Чжан (Zhang, 2018) показали, що підприємства в країнах з недосконалою законодавчою базою, як правило, уникають лізингових контрактів, оскільки їхнє виконання обходиться досить дорого. Одночасно вчений акцентує, що лізинг може збільшити доступність капіталу, покращити операційну ефективність та, як наслідок, потенційно сприяти зростанню сільськогосподарського підприємства [11]. С.Б. Ікіємі (Ikiemi, 2021) дослідив вплив лізингу та банківського кредиту на діяльність конголезьких компаній, і дійшов висновку, що компанії надають перевагу більше банківському кредиту, ніж лізингу [12]. Джін Ченг (Cheng, 2022) проаналізував фактори, що впливають на оренду промислових земель у Китаї [13]. Результати проведеного дослідження, П. Сіагян та Дж. Ноєрліна (Siagian & Noerlina, 2017) довели, що більшість клієнтів використовують фінансову грамотність лише для того, щоб отримати продукти та мати можливість платити за зобов'язаннями в розстрочку [14]. У результаті виконаного аналізу, Р. Таваселан та інші (Thavaseelan et al., 2021) встановили, що лізингові компанії стягують дуже високу відсоткову ставку і штраф за прострочені платежі. На основі цього вчені констатували, що лізинговим компаніям необхідно оцінити потенціал клієнта та платоспроможність, перш ніж пропонувати лізинг [15].

Вважаємо за необхідне підкреслити, що дослідження українських вчених [16, 17] базуються на працях відомих західних економістів, які сформулювали основні напрямки та фактори розвитку лізингових відносин. Виходячи з

окресленого вище, зазначимо, що в умовах повоєнного відновлення економіки існує об'єктивна потреба у вивченні проблемних аспектів щодо державної підтримки лізингової діяльності як частини фінансового механізму регулювання та розвитку ринку лізингових послуг в агропромисловому комплексі України та управління лізинговим процесом, а також у впровадженні нових схем та моделей в аграрному секторі економіки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

В умовах повоєнного відновлення економіки, для того, щоб сільськогосподарське підприємство залишалось конкурентоспроможним, необхідно оновлювати, вдосконалювати та модернізувати основні засоби. Цього можна досягти шляхом кредитування, лізингу та придбання обладнання за рахунок власних накопичених коштів. Лізинг є кращим сучасним методом фінансової підтримки інвестиційних процесів. Лізинг допомагає подолати головну перешкоду, що гальмує розвиток аграрного сектору в умовах повоєнного відновлення економіки: брак оснащення сільськогосподарських виробників необхідними засобами виробництва, насамперед технікою, та відсутність умов для застосування інновацій сільськогосподарського виробництва. Першочерговою проблемою, з якою стикається більшість фермерських господарств, є брак фінансових ресурсів, що заважає їм самостійно накопичувати великі обсяги капіталу та здійснювати екстенсивне відтворення з використанням технологій та високопродуктивних біологічних ресурсів. З цієї причини більшість сільськогосподарських виробників не можуть повноцінно займатися господарюванням. У повоєнних умовах лізинг є найбільш прийнятним методом фінансування сільських виробників та надає можливість придбати як техніку, так й інші елементи матеріально-виробничої бази.

Наукові дослідження та міжнародний досвід підтверджують, що розвиток лізингових відносин в агропромисловому комплексі є менш витратним способом швидкого та ефективного забезпечення сільських виробників основними видами сільськогосподарської техніки та оновлення їхнього парку технікою. У зв'язку з цим доцільно шукати та впроваджувати нетрадиційні для української економіки фінансові інструменти для оновлення матеріально-технічної бази підприємств різних форм власності.

Формулювання цілей дослідження (постановка завдання)

Метою статті є наукове обґрунтування концептуальної моделі трансформації технічного потенціалу агропромислового комплексу через лізинг, що відповідає ринковій парадигмі, та вдосконалення системи заходів державного регулювання лізингової діяльності в умовах повоєнного відновлення економіки.

Матеріали та методи

Теоретичною та методологічною основою статті стали фундаментальні принципи концепцій ринкової трансформації та технічної модернізації українського агропромислового комплексу, теорія менеджменту та підприємництва, теоретичні обґрунтування лізингових схем та сфер застосування його різних видів. Використані дослідницькі інструменти включають системний підхід до вивчення та оцінки системи державного регулювання лізингу. На різних етапах, залежно від характеру розглядуваних питань, використовувалися такі дослідницькі методи, як аналогія – при вивченні лізингу як економічної категорії в системі економічних відносин; індукція – при оцінюванні впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на розвиток лізингових відносин в Україні; дедукція – при з'ясуванні ключових переваг використання лізингу як фактору підвищення ефективності української економіки; класифікація – при обґрунтуванні структури лізингових відносин в українській економічній системі; вибірка та узагальнення – при розробці методологічних засад регулювання та розвитку ринку лізингових послуг в агропромисловому комплексі; логічне порівняння – при визначенні основних напрямків розвитку лізингу як засобу підвищення технічного потенціалу сільськогосподарського підприємства; аналіз – при розробці методологічних підходів до вдосконалення механізму державного регулювання та розвитку ринку лізингових послуг в агропромисловому комплексі.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування

Досягнення конкурентоспроможності продукції вимагає відповідного рівня технологічності виробництва, що передбачає введення в експлуатацію нового обладнання і техніки. Нове високотехнологічне виробництво, нарощування технічного та технологічного потенціалу – це стратегічні цілі економічного розвитку, які у світовій господарській практиці успішно реалізуються, у тому числі з використанням лізингу.

Лізинг – це поєднання довгострокової оренди та кредиту, що дозволяє використовувати лізинговий актив протягом усього терміну дії договору, а потім придбати його за залишковою вартістю та без відсотків. Об'єктом лізингу завжди є майно – найчастіше нерухомість, транспортні засоби або різне обладнання [1]. Важливо пам'ятати, що підприємець не зобов'язаний купувати щось із цього після закінчення терміну дії договору, якщо не хоче. Лізинг у деяких ситуаціях може бути вигіднішим за кредит завдяки більш гнучким умовам. Однак майно, придбане таким чином, залишається власністю лізингової компанії до остаточної покупки, що обмежує його використання та створює додаткові витрати.

Лізинг обладнання – це один із найефективніших способів оновлення та модернізації технічної інфраструктури компанії. Заміна застарілого

обладнання новим та впровадження інноваційних технологій у виробництво дозволить вітчизняним виробникам повністю реалізувати свій потенціал та виводити на світовий ринок конкурентоспроможну, високоякісну продукцію. Лізинг – це найпростіший та найдоступніший спосіб модернізації зношеного обладнання як для великих компаній, так і для малого та середнього бізнесу, чийх наявних активів ще недостатньо для здійснення дорогих покупок [5].

Відмінними рисами лізингу є наявність посередника – лізингодавця; продовження терміну лізингу до терміну корисного використання активу; компенсація лізингодавцю всієї або майже всієї вартості лізингового активу протягом терміну лізингу; та можливість придбати лізинговий актив після закінчення терміну лізингу. Стосовно етапу розвитку лізингових відносин в Україні, лізинг слід визначати як комплекс економічних відносин, спрямованих на здійснення інвестиційної діяльності шляхом реалізації договорів позики, купівлі-продажу та лізингу різними учасниками в рамках єдиного інвестиційного проекту. Агролізинг – це сукупність фінансово-кредитних відносин, а також економічних взаємодій, пов'язаних з передачею обмежених прав власності на виробничі ресурси в аграрному секторі, які базуються на матеріально-технічній базі та мають біологічні характеристики.

Лізинг за змістом та характером схожий на кредитну операцію. Однак лізингодавець та лізингоодержувач використовують капітал не в грошовій формі, а радше у виробничих операціях, що створює подібність між лізингом та інвестиціями. З фінансової точки зору лізинг можна розглядати як альтернативу традиційним банківським кредитам. Економічно лізинг є формою кредиту у формі споживчих товарів тривалого користування [2].

Річ у тім, що початківцям-підприємцям або власникам аграрного бізнесу досить важко отримати банківський кредит. Фінансові установи

надають перевагу партнерству з великими агрокомпаніями. Такі організації вважаються надійними позичальниками, мають стабільне фінансове становище та довгу історію на ринку. На відміну від великих компаній, банки неохоче кредитують новостворені сільськогосподарські підприємства та малий агробізнес. Цьому є кілька причин: 1) високий ризик непогашення кредиту. Новостворений бізнес ще не має прибутку чи репутації. Передбачити майбутнє такої компанії складно. Багато підприємств закриваються протягом перших п'яти років, тому банку легше відмовити потенційному позичальнику, ніж ризикувати; 2) відсутність активів, які можна використовувати як забезпечення кредиту. Це обмежує видачу великих кредитів; 3) відсутність досвіду серед підприємців; 4) низька ліквідність існуючих активів [18].

Банки обирають проекти з найнижчим ризиком для кредитування, а конкуренція за кредити серед малого агробізнесу є жорсткою. Фінансові установи компенсують цей ризик підвищенням процентних ставок, що збільшує фінансове навантаження на агробізнес. Для агрокомпаній, які тільки починають свою діяльність, вимоги до капіталу, ліквідності активів та тривала історія діяльності можуть стати нездоланною перешкодою. Як видно на рис. 1, обсяг банківського кредитування аграрного сектору в Україні має тенденцію до зростання – з 41,0 млрд грн у 2014 р. і станом на кінець червня 2025 р. склав 130,0 млрд грн. Втім, враховуючи інфляцію і стрімке знецінення гривні по відношенню до іноземної валюти, можемо констатувати, що в Україні досить низький рівень кредитування сільського господарства.

На відміну від банківських кредитів, лізингові компанії пропонують більш гнучкі умови. Підписавши договір лізингу з лізингодавцем, малий агробізнес може:

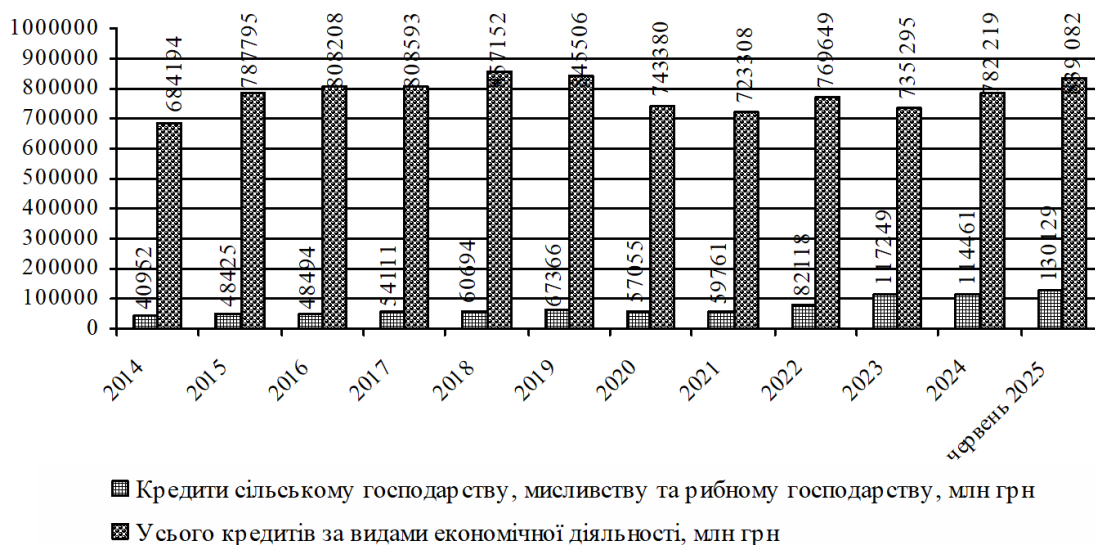

Рисунок 1. Кредити, видані аграрному сектору економіки у період 2014-2025 рр., млн грн

Джерело: складено авторами за матеріалами [19]

Довгостроково використовувати приміщення, спеціалізоване обладнання та транспортні засоби. Початковий внесок відносно невеликий (10-15% залежно від лізингової компанії), що значно знижує початкові витрати саме малого агробізнесу. Це важливо при придбанні великих виробничих потужностей, дорогого обладнання чи техніки.

Модернізувати лізингові активи так часто, як це необхідно. Це підвищує конкурентоспроможність підприємства на фінансовому ринку.

Заощаджувати на податках та обслуговуванні машин і обладнання. Ці витрати несе лізингодавець.

Лізинг дає змогу компаніям розвиватися прискореними темпами, навіть за обмеженого фінансування. Власники малого агробізнесу можуть успішно долати фінансові бар'єри та конкурувати з більшими компаніями.

Лізинг дозволяє підприємствам зберегти свої обігові кошти, оскільки після середнього початкового внеску в розмірі 20-30% від загальної вартості обладнання, лізингоодержувач отримує право на його експлуатацію. Наявність продуктивного обладнання зміцнює позиції вітчизняних виробників на світовому ринку, оскільки оновлена технічна база дозволяє їм виробляти конкурентоспроможну продукцію. Порівняно з кредитами, лізингові операції характеризуються спрощеною процедурою реєстрації та зменшеним документальним навантаженням. Швидші терміни розгляду заявок та високий відсоток схвалення банками сприяють зростанню інтересу споживачів до фінансового лізингу.

Головна перевага лізингу над іншими формами інвестування полягає в тому, що він забезпечує сільськогосподарських виробників необхідною технікою та обладнанням без великих одноразових витрат, тоді як обмежені фінансові ресурси не дозволяють використовувати їх для інших капітальних вкладень або збільшення оборотних коштів [4].

Серед основних функцій лізингу відмітимо такі: 1) фінансова функція полягає в тому, що лізинг забезпечує додаткове джерело фінансування основних засобів. Лізингоодержувач звільняється від одноразової повної сплати вартості майна та може використовувати основні засоби без власних коштів або банківського кредиту. 2) виробнича функція лізингу полягає в тому, що лізингоодержувач забезпечує негайну логістичну підтримку виробництва. 3) функція збуту виникає, коли лізинг використовується для освоєння нових ринків.

Лізингова компанія надає лізингоодержувачу кредит, тому лізинг часто називають «credit-by», що французькою мовою означає «кредитний лізинг». На відміну від договору купівлі-продажу, де право власності переходить від продавця до покупця, право власності в лізинговій угоді належить лізингодавцю [6]. Як зазначалося вище, лізингоодержувач є тимчасовим власником. Після припинення лізингу лізингоодержувач може придбати лізинговий актив за узгодженою ціною,

поновити лізинг або повернути машини та обладнання власнику.

Лізингова операція має характеристики кредитної операції і тому несе ризик дефолту за кредитом або втрати лізингового активу. Якість та вартість лізингової угоди визначаються на основі таких факторів: детальний огляд платоспроможності лізингоодержувача; контроль та оцінка ліквідності застави, наданої лізингоодержувачем; моніторинг фінансових показників лізингоодержувача для забезпечення відповідності лізингового активу встановленим стандартам ефективності [20].

Лізинг часто ототожнюють з позикою. Однак, між ними є відмінності.

1. При лізингу лізингоодержувач отримує конкретні активи – обладнання, транспортні засоби або машини – а не ресурси.

2. Лізинговане майно завжди перебуває у власності – зазвичай це нерухомість, транспортні засоби або обладнання – тоді як позика завжди являє собою суму грошей, яку кредитор надає позичальнику для використання в обмін на відсотки.

3. На відміну від позики, де відсотки сплачуються частково або повністю з прибутку, лізингові платежі повністю зараховуються на вартість товару.

4. Лізинговане майно здається в лізинг на термін, зазначений у договорі, протягом якого лізингоодержувач здійснює платежі за його використання. Після закінчення цього терміну клієнт може повернути майно лізингодавцю або придбати його за залишковою вартістю.

5. Процентні ставки за лізингом зазвичай нижчі, ніж за позикою з аналогічними умовами.

6. Лізинг пропонує кілька переваг, включаючи прискорену амортизацію обладнання.

7. Термін лізингу зазвичай довший за термін кредиту.

8. Щоб отримати право на лізинг, підприємець повинен відповідати вимогам лізингової компанії. Однією з цих вимог часто є початковий внесок.

Основна відмінність між лізингом та позикою полягає у власності [21]. При лізингу лізингоодержувач користується предметом лізингу протягом усього терміну, а право власності переходить лише після сплати всіх лізингових платежів та ціни викупу предмета лізингу. Хоча предмет лізингу не належить лізингоодержувачу, придбання нерухомості через лізинг має низку переваг порівняно з отриманням кредиту. По-перше, вимоги до лізингоодержувача менш жорсткі (порівняно з вимогами, які банки висувають до потенційних позичальників). По-друге, договір лізингу може передбачати більш гнучкі умови сплати лізингових платежів, а процес зміни графіка є простішим. По-третє, оскільки майно, придбане через лізинг, не належить лізингоодержувачу, воно не може бути вилучене або конфісковано кредиторами у разі виникнення різних спорів. На відміну від кредиту,

лізингоодержувачу можуть бути запропоновані більш гнучкі умови погашення та оформлення [8].

Розглянемо такі умови: 1) час, необхідний для виконання заявки: для банківського кредиту – від 1 до 3 тижнів, а для лізингової операції – протягом 5 днів; 2) забезпечення: під час здійснення лізингової угоди (при невеликих обсягах) можна взагалі обійтися без застави, а у разі кредиту – подання в заставу майна; 3) показники фінансового стану компанії: лізингова операція може бути виконана навіть за негативних показників фінансового стану компанії, що негипово для кредиту; 4) кількість платежів: для лізингової операції – аванс та страхування, а для кредиту – плюс юридична консультація та комісія банку.

Ставки лізингу можуть бути нижчими за процентні ставки за банківськими кредитами. Лізингова компанія може придбати необхідні активи або за рахунок власних коштів, або за рахунок банківського кредиту. Лізингодавець також має можливість придбати та згодом підтримувати орендований актив (страхування, ремонт) за нижчою вартістю, ніж якби він поніс ті самі витрати під час придбання майна за рахунок кредиту [9].

Як і будь-який фінансовий інструмент, лізинг також має переваги та недоліки.

Серед основних переваг лізингу відмітимо такі: можливість спочатку набути користування, а згодом і право власності на майно без інвестування значної суми власних коштів; можливість отримати кредит без застави, оскільки сам предмет лізингу служить забезпеченням; можливість відкрити новий бізнес, навіть якщо у підприємця недостатньо власного капіталу; можливість делегувати управління взаємовідносинами з різними суб'єктами, такими як страхові компанії, лізинговій компанії; можливість достроково розірвати договір на власний розсуд.

Виходячи зі сказаного, відмітимо, що лізинг залишає кредитні лінії невикористаними, що дозволяє використовувати їх у стислі терміни. Лізингоодержувач здійснює платежі протягом усього терміну корисного використання обладнання. Щомісячні платежі дозволяють негайно використовувати обладнання. Використовуючи сучасне обладнання, лізингоодержувач отримує дохід, який він використовує для фінансування використання обладнання.

До основних недоліків лізингу можемо віднести наступні: предмет лізингу залишається власністю лізингової компанії, доки підприємець не сплатив всі лізингові платежі. Це означає, що навіть невеликий залишок заважає підприємцю повністю розпорядитися активом. Якщо у підприємця є два або більше прострочень, предмет лізингу може бути вилучений, незалежно від кількості здійснених платежів. Це означає, що майно може бути втрачено, навіть якщо більша частина його вартості вже виплачена [10].

Крім того, існує низка податкових питань, які потребують вирішення та систематизації. Така ситуація сприяє зниженню привабливості лізинго-

вих договорів та їх здорожчання. Лізинговий сектор страждає від браку доступного фінансування. Для досягнення швидшого розвитку доцільно запропонувати певні стимули лізинговим постачальникам. Наприклад, лізингові компанії слід звільнити від податку на прибуток від лізингових договорів на кілька років. Це звільнення від оподаткування, хоча й опосередковано, знизить собівартість сільськогосподарської продукції, що виробляється орендарем, та сприятиме розширенню виробництва.

Низька обізнаність населення про послуги фінансового лізингу та низька фінансова грамотність нових власників бізнесу гальмують зростання українського ринку лізингу. Тому вкрай необхідне створення єдиного інформаційного центру лізингу, який надаватиме інформацію про лізингодавців та лізингоодержувачів. Так, в Україні доцільно створити біржу лізингових угод на основі електронної бази даних. Тут буде публікуватися актуальна інформація про потреби лізингоодержувачів та можливості лізингодавців у режимі реального часу. Біржа лізингових угод буде пропонувати малим та середнім підприємствам можливість розвитку та розширення. Великі компанії можуть значно розширити свою клієнтську базу. Лізингоодержувачі також заощаджують час на пошук постачальника послуг.

Доцільно наголосити, що на розвиток ринку лізингу в агропромисловому комплексі, впливають дві групи факторів: об'єктивні фактори, пов'язані із закономірностями та особливостями розвитку економіки та зростанням капіталовкладень у наукоємні галузі; суб'єктивні фактори, пов'язані із соціально-економічною політикою держави та подоланням психологічних бар'єрів у суспільстві, а також розуміння широким колом підприємців простого факту, що успішний бізнес можна побудувати не на власних, а на позичених (оренованих) засобах виробництва [10, 13, 14].

Ефективність лізингової діяльності в агропромисловому комплексі значною мірою залежить від ступеня управління процесом лізингу не лише державою, а й спеціалізованими організаціями, що працюють у сфері лізингу [3]. Доречно наголосити, що серед численних державних функцій, без яких ефективний розвиток лізингу неможливий, особливе значення мають такі: регуляторна функція, спрямована на встановлення правових норм, правил та рамкових умов для функціонування та розвитку бізнесу в усіх його формах; виконавча функція, що здійснюється органами трьох гілок влади та покликана забезпечити ефективне застосування встановлених норм у відносинах між суб'єктами господарювання; наглядова функція, що здійснюється уповноваженими державними органами та громадськими організаціями – лізинговими асоціаціями та спілками – для захисту прав суб'єктів господарювання під час здійснення лізингових операцій. На рис. 2 показано форми та методи державного регулювання лізингової діяльності.

Рисунок 2. Форми та методи державного регулювання лізингової діяльності

Джерело: складено авторами за матеріалами [3, 11]

Як видно на рис. 2, лівий блок включає регуляторні органи, такі як економічний, податковий та ціновий. Сюди також входять державні економічні програми, державна підтримка, пільгові кредити, страхування, створення різних страхових фондів. Правий блок

включає такі форми та методи регулювання, як правовий захист, антимонопольне та законодавче регулювання, оренда державного та муніципального майна, а також науково-технічне та інформаційне забезпечення.

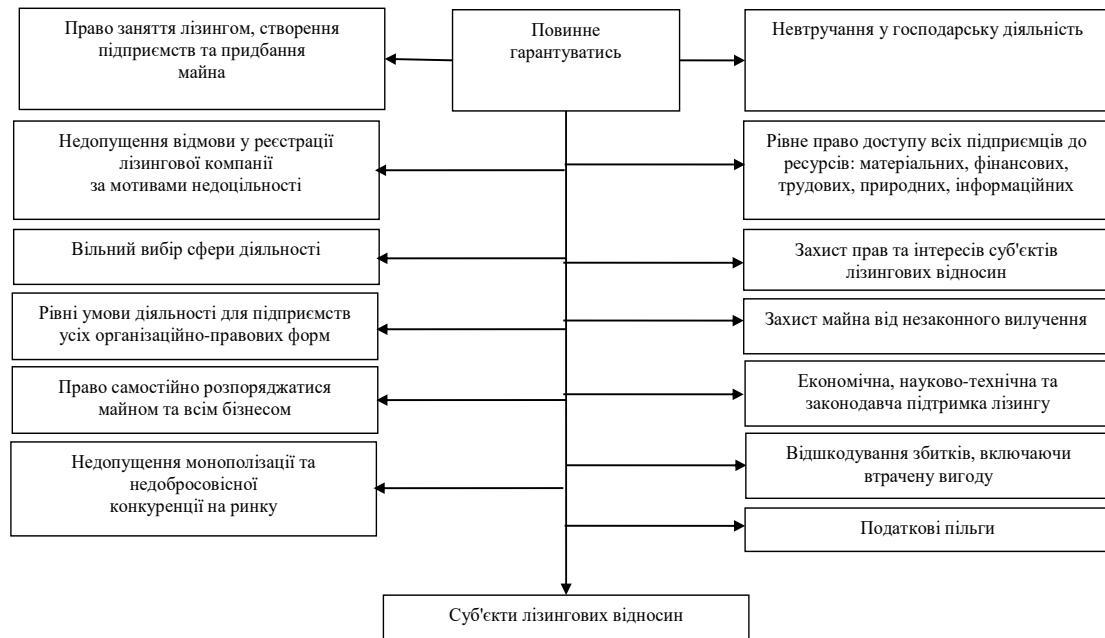

Рисунок 3. Основні гарантії лізингової діяльності

Джерело: складено авторами за матеріалами [3, 11, 12]

На рис. 3 сформульовано та представлено основні гарантії лізингової діяльності, які повинні бути забезпечені законодавством України. До найважливіших з них належать: право займатися лізингом, створювати підприємства та набувати майно; неприпустимість відмови в реєстрації

лізингової компанії з мотивів недоцільності; вільний вибір сфери діяльності; рівні умови ведення бізнесу для підприємств усіх організаційно-правових форм; право самостійно розпоряджатися майном та всім підприємством; запобігання монополізації та недобросовісній

конкуренції; невторчання в господарську діяльність; та рівний доступ усіх підприємств до ресурсів: матеріальних, фінансових, трудових, природних та інформаційних. Захист прав та інтересів сторін лізингу; захист майна від незаконного вилучення; економічне, науково-технічне та правове забезпечення лізингу; відшкодування збитків, включаючи втрачену вигоду; та податкові пільги.

Державна підтримка лізингової діяльності також є частиною механізму вдосконалення регулювання та розвитку ринку лізингових послуг (рис. 4).

Заходи державної підтримки повинні охоплювати такі напрямки: розробка та реалізація державної програми розвитку лізингу; створення заставних фондів для забезпечення лізингових інвестицій з використанням державного майна; спільна участь державного капіталу у створенні лізингової інфраструктури; укладання державних

контрактів на постачання товарів; державний протекціонізм у розробці, виробництві та використанні високотехнологічного обладнання; фінансування лізингових проєктів з державного бюджету та державних гарантій, у тому числі за участю компаній-нерезидентів; надання інвестиційних позик; надання податкових та кредитних пільг; проєктування та розробка правової бази для захисту інтересів учасників лізингу [3]. Право здійснювати лізингові платежі у формі сільськогосподарської продукції в агропромисловому комплексі; племінні тварини та насіння можуть бути здані в лізинг в агропромисловому комплексі; державні гарантії на експорт лізингових активів для вітчизняної техніки та обладнання. Заходи державної підтримки лізингової діяльності повинні бути встановлені: законами України; рішеннями Уряду України; рішеннями органів державної влади суб'єктів України.

Рисунок 4. Державна підтримка лізингової діяльності в Україні
Джерело: складено авторами за матеріалами [3, 11]

Доцільно запропонувати такі заходи щодо вдосконалення законодавства про лізинг: розширення способів та підстав придбання лізингодержувачем предметів лізингу; надання можливості отримання розстрочки (відстрочення) сплати митних платежів на предмет лізингу; визначення митної вартості майна, а також застосування режиму тимчасового ввезення (вивезення) з урахуванням специфіки лізингових операцій; законодавче закріплення спрощеного порядку валютного регулювання лізингових правовідносин; розробка та впровадження спрощеного механізму вилучення предмета лізингу у недобросовісного лізингодержувача; уточнення положень податкового законодавства з урахуванням специфіки лізингових операцій; уточнення чинного порядку бухгалтерського обліку лізингових операцій.

Розширення ринку лізингу сприяє мінімізації негативних і кризових явищ в економіці та підвищенню національного добробуту. В умовах повоєнного відновлення економіки доцільно зосередитися на встановленні та вдосконаленні лізингових відносин. Це покращує матеріально-технічне забезпечення сільських виробників, оскільки держава надає додаткову фінансову підтримку через лізинг. Ця підтримка базується на вартості придбаного обладнання, рівні інфляції та курсі долара США (усередненому за терміном лізингу). По суті, держава надає позику, яка значною мірою погашається за рахунок інфляції. Обладнання, придбане через лізинг, повністю окуповується під час експлуатації та генерує прибуток, який частково використовується для погашення лізингу.

Вітчизняний та міжнародний досвід [15, 16] показує, що успішне використання економічних

важелів для трансформації аграрного сектору та розвитку агропромислової інтеграції неможливе без державного регулювання процесів самоорганізації ринкової економіки. Тому державна підтримка лізингу слугує каталізатором процесу технічного переозброєння галузі та дає змогу системно підійти до формування ефективних інтеграційних зв'язків.

Це концептуальне та теоретичне обґрунтування пріоритетів політики у сфері агролізингу, засноване на дослідженні можливостей використання лізингових систем для оновлення критичного технічного потенціалу агропромислового виробництва, може бути корисним у розробці стратегії розвитку лізингу в аграрному секторі та адаптації діяльності лізингових компаній.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Дослідженням встановлені проблеми, які уповільнюють розвиток ринку агролізингу в Україні: фінансова слабкість лізингових компаній та їхня залежність від банківського сектору; постійно висока вартість кредиту, обмежений вторинний ринок обладнання та, як наслідок, жорсткі вимоги до безпеки лізингових операцій; недостатньо розвинена нормативно-правова база щодо лізингу; низька обізнаність сільськогосподарських підприємств про лізингові послуги. Вирішення цих проблем можна досягти шляхом укладання лізингових договорів між великими та малими компаніями, оскільки останні не завжди мають необхідні кошти для лізингових операцій; вдосконалення нормативно-правової бази; та підвищення обізнаності аграріїв про лізингові послуги. Необхідно удосконалити податкову систему для залучення потенційних клієнтів учасників лізингу; провести рекламну кампанію для просування ефективності лізингу як форми оновлення основних засобів; залучити до компанії великих європейських інвесторів.

Розвиток українського ринку лізингу може здійснюватися за кількома напрямками: розглядати фінансовий лізинг як механізм збільшення поставок вітчизняних сільгоспвиробників на зовнішні ринки; зниження процентних ставок за лізинговими операціями за рахунок державних

субсидій; співпраця між лізинговими компаніями та великими виробничими потужностями для розробки спільних проєктів збуту; розробка проєктів виробництва «під ключ», що передбачають лізинг дорогого обладнання та машин.

Дослідженням вмотивовано, що лізинг має вирішальне значення для розвитку аграрного сектору. 1. Можливість оновлювати технічну базу без вилучення великих сум грошей з обігу підприємства. 2. Концентрація зекономленого обігового капіталу на інших напрямках для збільшення прибутку бізнесу. 3. Можливість збільшення продажів за рахунок використання сучасного обладнання та зручних лізингових платежів. 4. Лізингоодержувач має вільний вибір предмета лізингу, лізингодавця.

Сформульовані переваги лізингу порівняно з банківським кредитом: процентна ставка за лізингом нижча; лізинг – вид фінансування з найтривалішим терміном; легко укласти лізинговий договір, так як перегляд угоди лізингу здійснюється максимум 10 днів; умови лізингу та графік платежів є більш гнучкими, оскільки умови договору розроблені таким чином, щоб найкраще відповідати потребам та платоспроможності лізингоодержувача; лізинг включає не лише платежі за обладнання, але й усі витрати на доставку, страхування та митні витрати; застава не потрібна, на відміну від банківського кредиту, оскільки предмет лізингу належить лізинговій компанії; інвестиції лізингоодержувача є самофінансуючими, адже лізингові платежі сплачуються з прибутку, отриманого від інвестицій.

Практичне та теоретичне значення статті випливає з актуальності її цілей, дослідження теорії та узагальнення лізингової практики в системі зв'язків сільськогосподарського виробництва, а також комплексного аналізу форм і методів організації лізингової діяльності в агропромисловому комплексі України.

Запропоновані заходи нададуть можливість для підвищення ефективності державної підтримки лізингової діяльності, що в свою чергу сприятливо вплине на вирішення питань продовольчої безпеки країни в умовах повоєнного відновлення і дозволить вийти українському аграрному ринку на міжнародний рівень.

Abstract

This article develops a methodological framework for regulating and developing the leasing services market in the agro-industrial complex. The article aims to scientifically substantiate a conceptual model for transforming the technical potential of the agro-industrial complex through leasing, consistent with the market paradigm, and to improve the system of state regulation of leasing activities in the context of post-war economic recovery. At various stages, depending on the nature of the issues under consideration, research methods such as analogy, induction, deduction, classification, sampling and generalization, logical comparison and contrast, analysis, and others were used.

This article examines the economic essence and content of the concept of leasing and the leasing services market in the agro-industrial complex. It examines leasing as an economic category and defines its place within the system of economic relations. Development trends in the leasing services market in Ukraine's agro-industrial complex are analyzed. The procedure for the formation and use of financial resources for the acquisition of technical equipment is examined. The influence of external and internal factors on the development of leasing relations in Ukraine is determined. The advantages of using leasing as a factor in increasing the efficiency of the

Ukrainian economy during the post-war recovery are identified. The structure of leasing relations in the Ukrainian economic system is determined. Based on an analysis of international scientific works, the experience of developing leasing relations in Ukraine has been systematized.

The mechanism for aligning economic interests within the leasing system has been improved. Key areas for developing leasing as a means of increasing the technical potential of agricultural enterprises have been proposed. Methodological approaches to improving the mechanism of state regulation and developing the leasing services market in the agro-industrial complex have been developed. The proposed measures will provide an opportunity to increase the effectiveness of state support, which, in turn, will positively impact the country's food security in the context of post-war recovery and will enable the Ukrainian agricultural market to enter the international arena.

References:

1. Brooks, M., & Hairston, S., & Harter, Ch. (2020). Does manager ability influence the classification of lease arrangements? *Journal of Applied Accounting Research*, Emerald Group Publishing Limited, Vol. 21, Issue 1, pp. 19-37. <https://doi.org/10.1108/JAAR-02-2019-0028>
2. Bocok, V., Hinke, J. & Abrham, J. (2023). Leasing from the perspective of environmental management and its influence on business performance. *Frontiers in Environmental Science*, Vol. 11: 1272816. <https://doi.org/10.3389/fenvs.2023.1272816>
3. Beisov, E. Z., Kopbassarova, G. K., & Nurmaganbet, E. T. (2013). Current problems of state regulation of leasing relations. *Life Science Journal*, Vol. 10, Issue 12, pp. 475-483.
4. Fatjola Lubonja. (2018). Development of the leasing industry in the Albanian market. An overview of the last 20 years from legal framework to performance indicators. *CBU International Conference Proceedings*, ISE Research Institute, Vol. 6, Issue 0, pp. 325-332. <https://doi.org/10.12955/cbup.v6.1177>
5. Farkhad, S., & Akbar, S. (2023). Leasing as a factor of economic growth. *Middle European Scientific Bulletin*, Vol. 36, 17-21. <https://doi.org/10.47494/mesb.v36i.1786>
6. Giri, M., & Goswami, B. (2024). Agricultural land rental arrangements in Nepal: Incidence, forms, determinants, and the current legal provisions. *Asia-Pacific Journal of Rural Development*, Vol. 34, Issue 1, pp. 7-33. <https://doi.org/10.1177/10185291241296212>
7. Weiwei Lin, Yanping Shi. (2023). A study on the development of China's financial leasing industry based on principal component analysis and ARIMA Model. *Sustainability*, Vol. 15, Issue 13: 9913, pp. 1-20. <https://doi.org/10.3390/su15139913>
8. Van Loon, P., Deleгарde, C., Van Wassenhove, L. N., & Mihelič, A. (2020). Leasing or buying white goods: Comparing manufacturer profitability versus cost to consumer. *International Journal of Production Research* Vol. 58, Issue 4, pp. 1092–1106. <https://doi.org/10.1080/00207543.2019.1612962>
9. Zhang, Y., Zhai, L., & Sun, H. (2019). Does the level of financial leasing matter in the impact of bank lending on economic growth: Evidence from the global market (2006–2016). *Finance Research Letters*, Vol. 30, Issue C, pp. 352-359. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2018.10.020>
10. Mol-Gómez-Vázquez, A., Hernández-Cánovas, G., & KöeterKant, J. (2023). Economic and institutional determinants of lease financing for European SMEs: An analysis across developing and developed countries. *Journal of Small Business Management*, Vol. 61, Issue 2, pp. 590-611. <https://doi.org/10.1080/00472778.2020.1800352>
11. Zhang, Na (2018). Leasing, legal environments, and growth: evidence from 76 countries. *Journal of Economics and Finance*, Academy of Economics and Finance, Vol. 42, Issue 4, pp. 746-764. <https://doi.org/10.1007/s12197-017-9419-5>
12. Ikiemi, S. B. (2021). System of guarantees and access to leasing: the case of enterprises in the Republic of Congo. *Modern Economy*, Vol. 12, pp. 659-676. <https://doi.org/10.4236/me.2021.123033>
13. Cheng, Jing (2022). Analysis of the factors influencing industrial land leasing in Beijing of China based on the district-level data. *Land Use Policy*, Vol. 122, Issue C. DOI: 10.1016/j.landusepol.2022.106389
14. Siagian, P., & Noerlina, J. (2017). Determinants of leasing business in emerging country. *Risk governance and control: Financial Markets & Institutions*, Vol. 7, Issue 2, pp. 49-55. <https://doi.org/10.22495/rgcv7i2art5>
15. Thavaseelan, R., Krishnapillai, S., & Santhirasegaram, S. (2021). Economic impact of leasing on lessees in Jaffna district of Sri Lanka. *International Journal of Economics and Financial Issues*, Vol. 11, Issue 1, pp. 109–113. <https://doi.org/10.32479/ijefi.10885>
16. Andros, S. V. (2024). Leasing as an effective financial instrument for the development of agricultural business entities. *Economics: Time Realities*, 4(74), 111–122. <https://doi.org/10.15276/ETR.04.2024.12>
17. Cheremisina, S., Tomashuk, I. (2023). Regional aspect of the efficiency of lending to the agricultural sector of the Ukrainian economy. *Ekonomika APK*. Vol. 30, Issue 5, pp. 46-58. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202305046>

18. Andros, S. V. (2025). Economic and organizational basis for the development of leasing as an innovative tool for financing and credit security of agricultural business entities. *Economics: Time Realities*, 2(78), 19–29. <https://doi.org/10.15276/ETR.02.2025.2>
19. Monetary and credit statistics. National Bank of Ukraine. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial#1ms>
20. Andros, S. (2025). Main trends and prospects for the growth of bank lending as a mechanism for financial support and ensuring sustainable development of agricultural enterprises in Ukraine. *Financial and Credit Systems: Prospects and Development*, Vol. 2, Issue 17, pp. 16-27. <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2025-2-02>
21. Cheremisina, S., Rossokha, V., Nechyporenko, O., Mazurenko, O., Trofimova, H., Artimonova, I. (2025). Methodology for evaluating the efficiency of bank lending to enterprises of the agricultural sector of the economy in Ukraine in the war conditions. *Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, Vol. 34, Issue 2, pp. 73-91. http://archive.econ-studies.iki.bas.bg/2025/2025_02/2025_02_05.pdf

Посилання на статтю:

Андрос С.В. Державна підтримка лізингової діяльності як частина фінансового механізму регулювання та розвитку ринку лізингових послуг в агропромисловому комплексі України / С.В. Андрос, С.Г. Черемісіна // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. – 2026. – № 2 (84). – С. 12-22. – Режим доступу: <https://etr.economics.net.ua/files/archive/2026/No2/12.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.02.2026.2. DOI: 10.5281/zenodo.20348899.

Reference a Journal Article:

Andros S.V. State Support for Leasing Activities as Part of the Financial Mechanism of Regulation and Development of the Leasing Services Market in the Agro-Industrial Complex of Ukraine / S.V. Andros, S.G. Cheremisina // *Economics: time realities. Scientific journal*. – 2026. – № 2 (84). – P. 12-22. – Retrieved from: <https://etr.economics.net.ua/files/archive/2026/No2/12.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.02.2026.2. DOI: 10.5281/zenodo.20348899.

This is an open access journal and all published articles are licensed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0)